



Nieuwe doelen en termen voor het schoolvak Nederlands

Vakvernieuwen met NLNU (Netwerk Leraren Nederlands Utrecht)

Marijke de Belder
Erwin Mantingh
Jimmy van Rijt
Geert van Rooijen

Programma

16.00 Inleiding

- Marijke de Belder – welkom en opening
- Jimmy van Rijt – historisch perspectief
- Geert van Rooijen - uitgangspunten vakvernieuwing
- Erwin Mantingh – meer inhoud en integratie

17.00 Ronde 1 workshops: eindtermen en kerndoelen ontleed

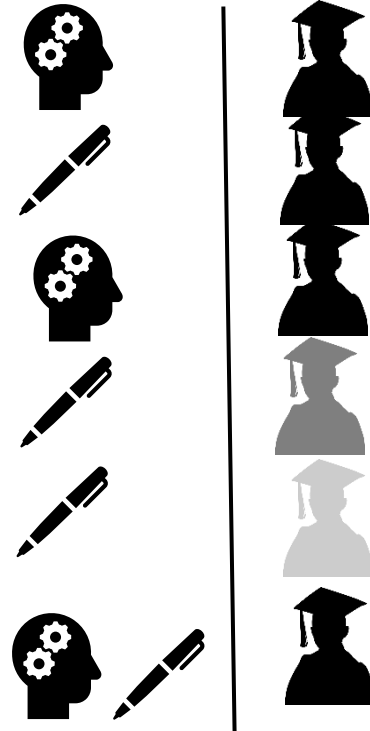
18.00 Pauze

19.00 Ronde 2 workshops: eerste verkenning van de praktijk

20.00 Borrel bij Hofman

Paradigma's in het schoolvak Nederlands

- Vóór 1890: literair-grammaticaal
- 1900-1930: individueel-expressief
- 1930-1970: literair-grammaticaal
- 1970-1990: communicatief-emancipatoir
- 1990-2015: communicatief-utilitair
- 2015-heden: bewuste geletterdheid



Hoogleraren verbijsterd over examen Nederlands

Hoogleraren Nederlands van alle universiteiten vinden het eindexamen Nederlands beneden de maat en inhoudsloos. Het examen draagt op geen enkele wijze bij aan de kennis van taal of taalvaardigheid. Dat schrijven de hoogleraren maandag in een brief aan de Tweede Kamer.

Ianthe Sahadat 3 juni 2013, 3:04

Nederlands, het saaiste vak, kan veel aantrekkelijker

Hoog tijd voor een nieuwe methode voor het vak Nederlands die toekomstbestendig en actueel is, aldus vier hoogleraren neerlandistiek.

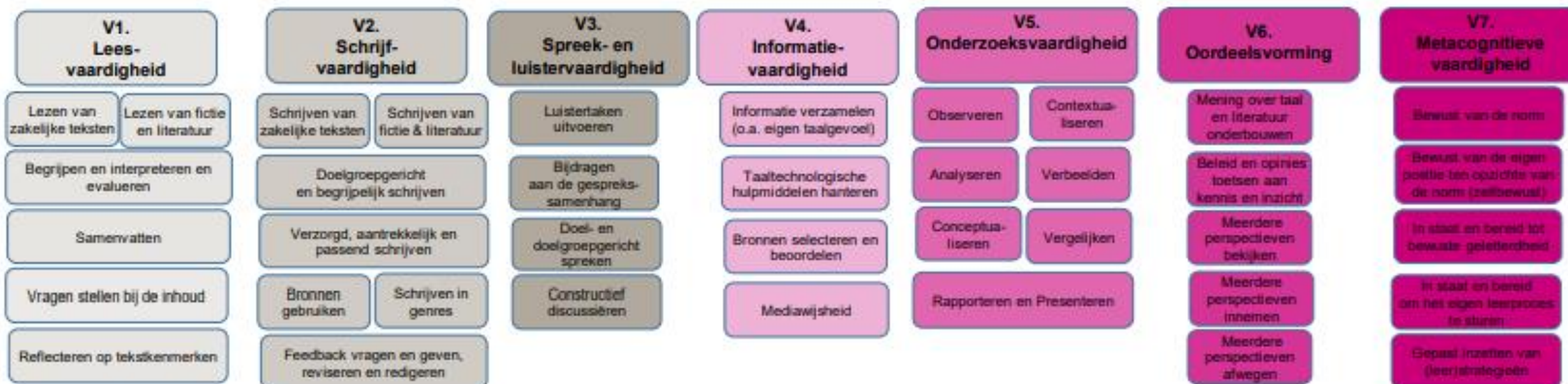
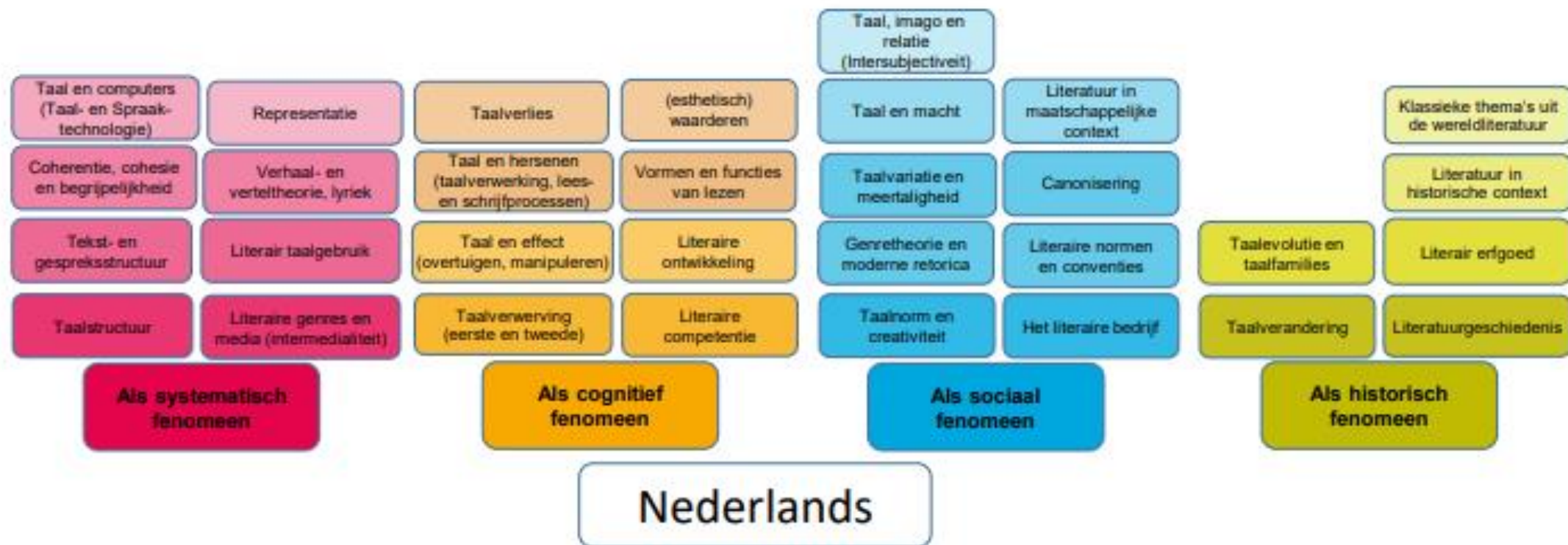
 vier hoogleraren neerlandistiek  9 december 2015





1.1h. Je kunt informatie opzoeken						3.1h Je kunt grammaticaal correcte zinnen formuleren
1.1g. Je kunt teksten samenvatten		2.1g Je kunt een gesprek vloeiend, verstaanbaar en gramm. correct voeren		2.3g Je kunt een heldere presentatie geven als het gaat om volume, tempo en intonatie	3.1g Je kunt een tekst schrijven met voldoende variatie in woordgebruik	
1.1f. Je kunt teksten evalueren		2.1f Je kunt voldoende variatie in woordgebruik hanteren tijdens een gesprek	2.2f Je kunt het luisterfragment samenvatten	2.3f Je kunt een presentatie geven met voldoende variatie in woordgebruik	3.1f Je kunt een tekst afstemmen op een vooraf bepaald publiek	
1.1e. Je kunt teksten interpreteren		2.1e Je kunt je uitingen in een gesprek afstemmen op je gesprekspartner(s)	2.2e Je kunt het luisterfragment evalueren	2.3e Je kunt je monoloog afstemmen op het publiek	3.1e Je kunt een tekst afstemmen op een vooraf gekozen doel	
1.1d. Je kunt teksten begrijpen	1.2d Je kunt literaire teksten evalueren	2.1d Je kunt je gesprek afstemmen op een doel	2.2d Je kunt het luisterfragment interpreteren	2.3d Je kunt je monoloog afstemmen op een doel	3.1d Je kunt de leesbaarheid van je tekst bevorderen door middel van lay out	
1.1c Je kunt de betekenis van onbekende woorden achterhalen	1.2c Je kunt literaire teksten interpreteren	2.1c Je kunt bijdragen aan de samenhang van een gesprek	2.2c Je kunt luisterfragmenten begrijpen	2.3c Je kunt samenhang aanbrengen in je monoloog	3.1c Je kunt een samenhangende tekst schrijven	
1.1b Je kunt informatieve, instructieve en betogende teksten lezen	1.2b Je kunt verschillende literaire teksten begrijpen	2.1b kunt deelnemen aan discussie en overleg of informatieuitwisseling	2.2b Je kunt verschillende luistertaken uitvoeren	2.3b Je kunt verschillende soorten monologen houden	3.1b Je kunt verschillende schrijftaken uitvoeren	4.1b Je kunt in een tekst spellingregels en leestekens toepassen
1.1a Je kunt zakelijke teksten lezen over verschillende onderwerpen	1.2a Je kunt fictie lezen	2.1a Je kunt een gesprek voeren dat qua inhoud past bij je niveau	2.2a Je kunt luisteren naar fragmenten over verschillende onderwerpen	2.3a Je kunt een monoloog houden die qua inhoud past bij je niveau	3.1a Je kunt teksten schrijven die qua inhoud passen bij je niveau	4.1a Je kunt verschillende begrippen uit het domein taalbeschouwing correct gebruiken
1. Leesvaardigheid Zakelijke teksten	1. Leesvaardigheid Fictie en literatuur	2. Mondelinge taalvaardigheid Gesprekken	2. Mondelinge taalvaardigheid Luisteren	2. Mondelinge taalvaardigheid Spreken	3. Schrijfvaardigheid Schrijven	4. Taalbeschouwing en taalverzorging

Nederlands



Maatschappelijke uitdagingen

- Kansengelijkheid
- Risico op laaggeletterdheid
- Digitale geletterdheid
- Meertaligheid



SIER

V+

Rekenkamer: 2,5 miljoen laaggeletterden in Nederland, beleid niet effectief

Het aantal laaggeletterden in Nederland van 16 jaar en ouder bedraagt niet 1,3 miljoen, maar 2,5 miljoen mensen. Door 65-plussers niet mee te tellen, houdt het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hun aantal kunstmatig laag. Er gaapt een kloof tussen de omvang van het probleem en de door de overheid gekozen aanpak om laaggeletterdheid te bestrijden.

Remco Meijer 20 april 2016, 15:29

Voorwaarden voor digitale geletterdheid

Gepubliceerd: 27 november 2023

Primair onderwijs Voortgezet onderwijs

Het is belangrijk dat leerlingen digitaal geletterd zijn. Er zijn een aantal beïnvloedbare voorwaarden die functioneren als handvatten voor onderwijs dat leidt tot digitale geletterdheid.

Wat is bekend over voorwaarden voor digitale geletterdheid?

We kennen een aantal belangrijke voorwaarden voor digitale geletterdheid waar we op school invloed op kunnen uitoefenen: lezen, ICT-motivatatie, ICT-gebruik op school en ervaren pedagogisch leraargedrag.

Meertaligheid
in het onderwijs



Curriculaire uitdagingen

- Verkaveling van het leergebied/ vak
- Balans en evenwicht m.b.t. inhouden
- Verarmd tekstaanbod
- Onvoldoende houvast fictie en literatuur
- Ontbreken doorlopende leerlijnen
- Wijze van toetsing en examinering
- Samenhang met andere vakken



The screenshot shows the SLO website header with the logo 'slo /' and the tagline 'een doordacht curriculum dat doen we *samen*'. Navigation links for 'sectoren' and 'thema's' are visible. A breadcrumb trail reads 'home • Taalonderwijs: een kwestie van ontkavelen'. The article title 'Taalonderwijs: een kwestie van ontkavelen' is prominently displayed in blue, followed by the date '30 november 2020' and the author 'contact: [Mariëtte Hoogeveen](#)'. Below the text are three line-art icons: two interlocking puzzle pieces and a set of railway tracks receding into the distance. A large orange arrow on the right side of the page points downwards.

Nieuwe inzichten

Middelbare scholieren leren originele teksten te schrijven

Pedagogische en Onderwijswetenschappen

Anouk ten Peze promoveert op het proefschrift: 'Creative writing: thinking beyond the standard text: Teaching high school students to write original texts'. Promotor is prof. dr. G.C.W. Rijlaarsdam. Copromotor is dr. D. van Weijen.

Metaconceptueel grammaticaonderwijs: wat betekent dat voor les en toets?

Translated title of the contribution: Metaconceptual grammar education: what does that mean for teaching and testing?

Jimmy van Rijt

Een brug tussen begrijpend lezen en literatuuronderwijs

23 april 2021 door *Els Stronks* — [Reageer](#)

LitLab

Proeven Leesclubs Staaltjes



university of
 groningen

Home Profiles Research units **Research output** Activities Datasets Press/Media ...

Speelse toewijding: een pedagogisch-didactisch onderzoek naar schrijfstijl- en formuleeronderwijs in klas 3 en 4 havo/vwo

Jeroen Steenbakkens

Karakteristiek **kerndoelen**

- **Kenmerken van het leergebied**
 - Taalcompetente burgers in een geletterde maatschappij
 - Kennis, vaardigheden en houdingen m.b.t. communicatie, taal en literatuur
 - Talige identiteit en talige diversiteit
- **Samenhang binnen het leergebied**
 - Doelgericht te communiceren in betekenisvolle gebruikssituaties
 - Spiraalvormige, samenhangende ontwikkeling
- **Samenhang tussen leergebieden**
 - Taal als middel om te leren
 - Inhouden andere leergebieden om taalcompetentie te ontwikkelen
 - Duurzame kennis- en taalontwikkeling
- **Maar ook:**
 - Nederlands moet weer meer een denkvak vormen
 - Vakspecifiek redeneren

Wettelijk

Kerdoel 14	Talige identiteit
Doelzin	De leerling verkent hoe je met taal uiting geeft aan identiteit.
Het gaat hierbij om	• verkennen van het eigen talige repertoire in relatie tot hoe je wilt overkomen en tot welke groepen je wilt behoren: talen en taalvariëteiten, gebaren, lichaamstaal; • experimenteren met het eigen talige repertoire in relatie tot publiek, doel en context; • reflecteren op hoe je overkomt op anderen op basis van bewuste keuzes in het eigen talige repertoire; • reflecteren op hoe andere mensen hun talig repertoire benutten om uiting te geven aan hun identiteit; • waarderen van het eigen talige repertoire.

Niet wettelijk

Te denken valt aan	• keuzes verwoorden rondom taalgebruik en non-verbale communicatie na afloop van een presentatie; • op de eigen woordkeuze reflecteren in de interactie met een ander; • de keuze voor een taal of taalvariëteit van een influencer bespreken.
In havo-vwo 3 valt te denken aan	• in muziekgenres herkennen hoe uiting wordt gegeven aan talige identiteit.

Doelzin
Ervaring of beheersing:
De leerling....

In max vijf
bullets een
uitwerking van de
doelzin

Voorbeeldmatig
toelichting

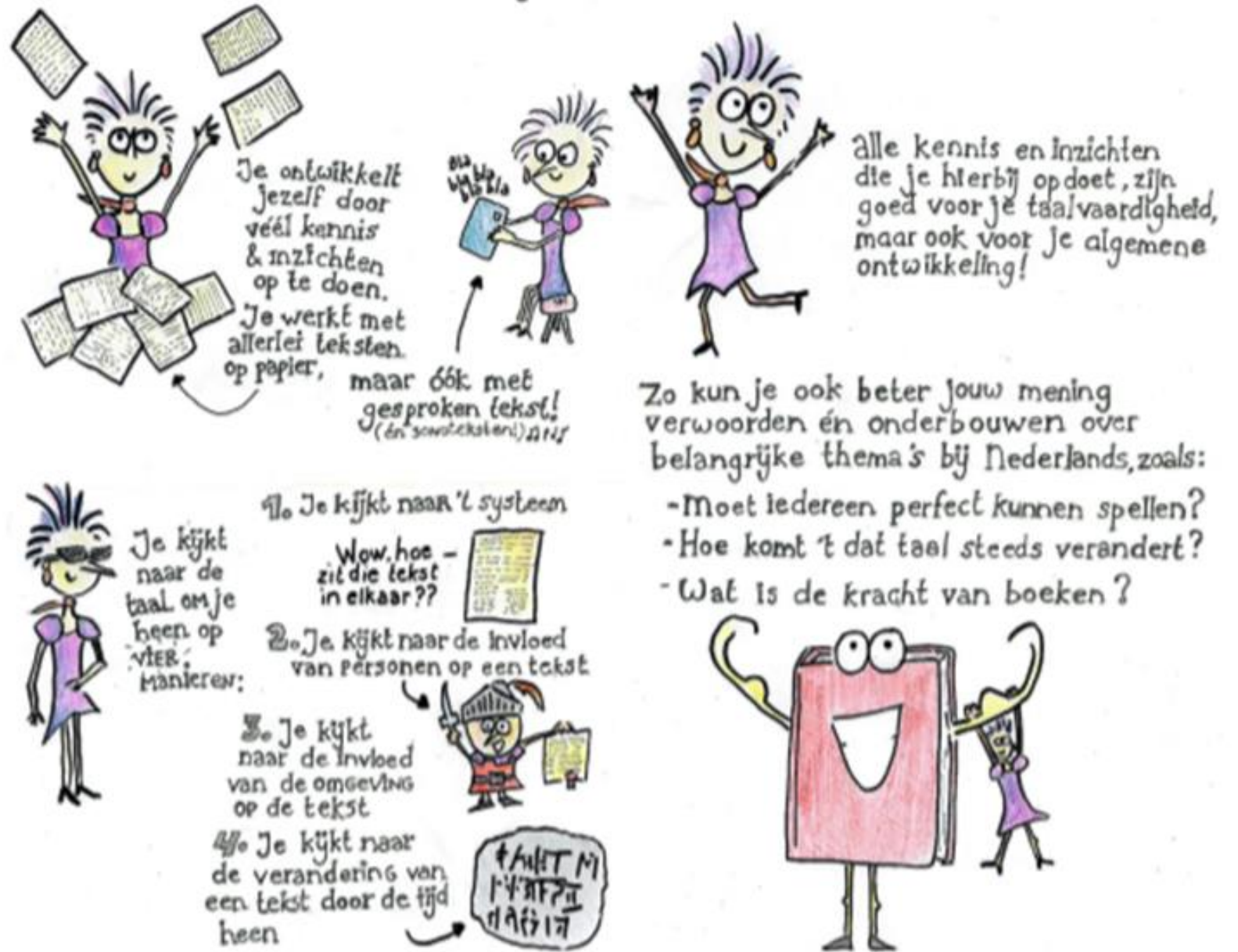
Vakverniewing

Bewuste geletterdheid



- > meer **inhoud** in het vak
- > verbinding vaardigheden en vakinhouden (**integratie**)
- > **perspectieven** bewuste geletterdheid

Daniëlle van den Heuvel van De Nassau in Breda maakte deze strip-ographic samen met haar leerlingen >



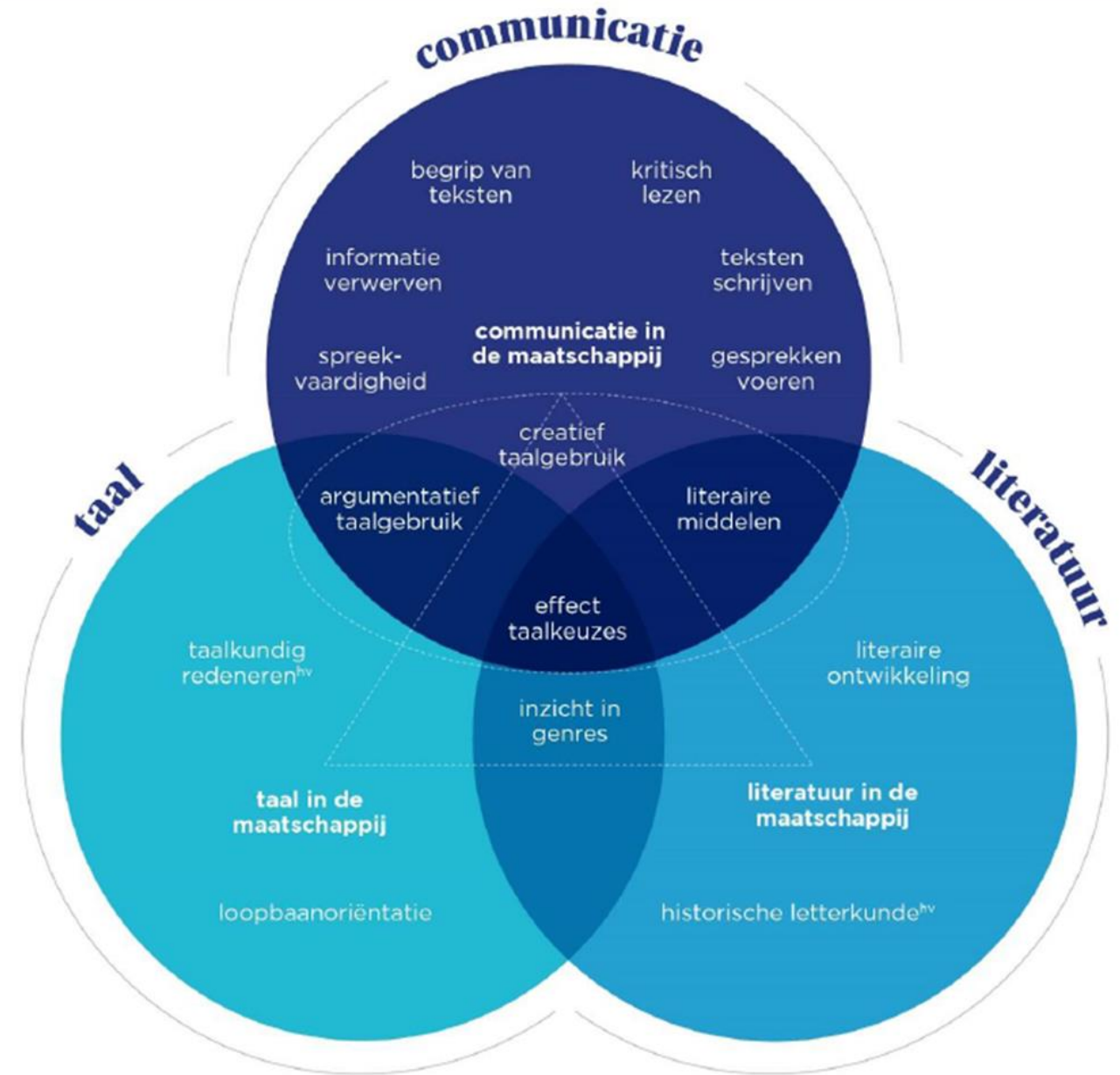
Vakvernieuwing

C+T+L



- > meer **inhoud** in het vak
- > verbinding vaardigheden en vakinhouden (**integratie**)
- > **perspectieven** bewuste geletterdheid

Toelichtingsdocument
concepteindtermen SLO 2024, 16 >



Kerdoelen en eindtermen (concept)

Kerdoelen onderbouw VO		B/E/H Eindterm
1. Taal- en leesomgeving 2. Taal in de leergebieden		Geen aanbodsdoelen mogelijk in examenprogramma's
3. Luisteren, lezen met begrip 4. Luisteren, lezen met diep begrip 7. Schrijven om te leren 8. Bronnen verkennen	Receptieve tvh	B 1. Lezen, luisteren en kijken met begrip 2. Diep begrip van teksten B 3. Informatie verwerven (en verwerken)
5. Doelgericht spreken en schrijven 6. Creatief taal gebruiken	Productieve tvh	B 4. Schriftelijke teksten produceren B 5. Mondelinge en audiovisuele teksten produceren E 6. Creatief taalgebruik
9. Doelgericht gesprekken voeren 10. Gesprekken voeren om te leren 11. Reflecteren op taalactiviteiten	Interactie	B 7. Doelgericht gesprekken voeren H 8. Gesprekken voeren om te leren
13. Spelling, formulering, interpunctie 16. Zakelijke genres (h/v 3) 17. Argumentatief taalgebruik (h/v 3)	Taal als systeem	B 9. Genrekennis B 10. Argumentatief taalgebruik
12. Vorm en betekenis beschouwen 15. Taalvariatie en -verandering 14. Talige identiteit	Taal in beweging	H 11. Vorm en betekenis van taal (h/v) H 12. Taalvariatie en -verandering H 13. Keuzes in taalgebruik H 14. Digitale geletterdheid E 15. Oriëntatie op studie en beroep
19. Waarde van literatuur 20. Inzicht in verhalende teksten 21. Verkennen van literaire genres	Literatuur als systeem	B 16. Literaire middelen
18. Leesvoorkeur 22. Literatuur uit verschillende tijden 23. Literatuur in tijd en context (h/v 3)	Literatuur in beweging	E 17. Evalueren van literaire ontwikkeling H 18. Literatuur in relatie tot de context B 19. Literatuur in relatie tot de tijd (h/v)

Vakvernieuwing en de politieke actualiteit

Hoofdpijnenakkoord:

- minder kerndoelen
- basisvaardigheden

Tegen de wens in van hele onderwijsveld...

Trouw, 4/5 november jl. >





Vakvernieuwing

De geest is uit de fles

Context

Ontlezing & audiovisualisering

Ongemotiveerde leerlingen

Lerarentekort

Werkdruk leraren Nederlands

Studententekort

Verengelsing

Bezuinigingen

Welk frame kiezen we:

Crisis of momentum?

De geest is uit de fles

< Supertramp, *Crisis? What crisis?* (1975)

Programma

17.00 Ronde 1 workshops: eindtermen en kerndoelen ontleed

Drift 23

- Geert: onderbouw, lokaal 1.04
- Marijke: onderbouw, lokaal 0.20
- Jimmy: bovenbouw, lokaal 2.07
- Erwin: bovenbouw, lokaal 2.06

18.00 Pauze met soep en broodjes

19.00 Ronde 2 workshops: eerste verkenning van de praktijk

- Zelfde indeling als hierboven in Drift 23

20.00 Borrel bij Hofman



De informatie in deze presentatie is met zorg samengesteld,
maar er kunnen geen rechten ontleend worden aan de inhoud.